

„Istarska Rijec“

Izlaz svakog četvrtka uveče. Svakog drugog četvrtka donosi literarni prilog „Mladost Istranin“. Pretplati za izdavanje iznosa 15- lira na godinu, a za izdavanje 25- lira. Uredništvo i uprava lista: Trst (Trieste) - Via S. Francesco d'Assisi 201, Telefon: 11-57

ISTARSKA RIJEC

Tjednik za poljku, gospodarstvo i politiku Istarskog naroda.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. - Narodna poslovice.

Oglasni stoje 4 lira

za svaki centimetar visine a dnevno jednog stupca. Za dodatno izvršenje daje se znatno popust prema pogodbi. Ploče se i utičuju u Trstu. Davao se želju uređivati, a sveza upravi. Neodržavana se plaća za razmatranje, a nakupiti se ne vrataje ni u kojem slučaju.

Preporod Rusije

Rusija je neizmjereno velika zemlja. I prije g. 1918. bila je još veća. Svu vlast nad tolikom zemljom i nad tolikim narodom imao je u ono vrijeme car u Petrogradu. Njegovo oko, ma koliko bilo oštro i bistro, nije moglo sve da vidi. Njegova ruka, ma kako dobra bila, nije mogla svuda da pomogne. Njegovi činovnici, koji su u dalekim gradovima i selima krojili narodu pravdu u ime carevo, nisu uvijek bili tako čestiti, vrijedni i pravedni, kako bi trebalo. U mnogim krajevima bili su gađe ti činovnici vrlo nevrjedni, rdjavi, nikakvi, pa je narod i od njih mnogo stradao.

I tako se događalo, da zapušteni svijet nije imao nigdje nikoga, komu da se obrati, sve po onaj našoj staroj: Car daleko, a Bog visoko. Ali Rus je Slaven, to će reći čovjek bistar i vanredno darovit. On je tripio, ali je vidio, da ovakvo dalje ne može. Što nije sam vidio i spoznao, to su mu prikazali njegovi slavni pisci - osobito onaj gorostas: Tolstoj. Taj narodni prorok, a s njime i toliki drugi veliki pjesnici i pisci, otkrili su narodu njegove teške rane i poticali ga, da im traži lijeka.

Kad je za vrijeme velikoga rata, buknula u Rusiji revolucija, narod se je odmah postavio na stranu onih, koji su željeli i htjeli njegovo dobro.

Ali što je jedna velika revolucija? To je poplava, koja bez reda dere i nosi sve sa sobom. Tako je i ona ruska revolucija uništila mnogo dobrih, lijepih i po narod korisnih stvari, to lakše, što su ljudi, koji su do tada vodili narod, bili pravi slabici. I dogodilo se ono, što se obično kod revolucija događa: slabi su bili odstranjeni, a jaki došli na njihovo mjesto, uzeli u ruke uzde i teško onome, koji nije u onim časovima mislio i radio kao i oni.

Tako su došli na vlast boljševici i donijeli jednu novu nauku, nove ljude, nov život. Sve se to izvelo silom i nečuvenim krvoprocijem.

Kad su boljševici na taj način odstranili svoje protivnike, počeli su da provode ono, što je bilo u njihovim knjigama i u njihovim glavama. Tu se opet pokazalo, da su i najljepše sanje samo sanje, dok kruta praksa ostaje ipak praksa. Više puta je teško to dvoje složiti, kako treba.

Tako je bilo, a i još je i danas u Rusiji i mi vidjamo svaki dan, kako na mjestu pretjeranih i zasukanih komečara dolaze pomalo umjereniji ljudi, koji polako vode ruskoga čovjeka onamo, kamo ga vuče njegovo široko, slavensko srce. U Rusiji se mnogo radi i mnogo se uči, pa se već obzirom na to može sa stalnošću ustvrditi, da se ono negdašnje stanje ne će više povratiti.

Može Rusija i opet dobiti svoga cara u životu naroda nije ništa nemoguće, - ali je više nego li stalno, da taj car ne bi mogao vladati onako, kao što su ono vladali pravašnji carovi.

A tako ne bi ni činovnici mogli da tjeraju kao nekada narod u očaj, jer je u ovo nekoliko godina i posljednji Rus progledao, i on danas zna, da nije on tu radi činovnika, već da je tu činovnik radi njega.

Rusija se vraća brzim korakom na put, što su ga čovječanstvo u prošlim vijekovima prokrčili toliki svijetli umovi. Ona se vraća i nacionalizmu, kako je to vrlo lijepo ovih dana zabijezilo „Il Popolo di Trieste“, vraća se svojoj nacionalnoj svijesti i onom stavu, neizmjereno velikom pozivu, što ona je jednod imala u kolu slavenskih naroda.

Ozdravljenje evropskih financija

Američki ministar financija Mellon rekao je u Evropu, da prouči financijski položaj pojedinih većih država. Ona bečka novina „Neue Freie Presse“ donosi razgovor s tim američkim ministrom, u kojem Mellon izjavljuje, da financijska obnova Evrope sliči

obnovi jedne velike industrije, koju je zahvatila kriza, pa se zato moraju da urede sve prilike, dugovi unište i novi kapitali za pogon da pribave. Evropa je prisiljena da traži inozemne kapitale koji u Sjedinjenim Država Američkim imaju dosta. Medjutim vlada Sjedinjenih Država odlučila je prošle godine, da ni jedna evropska država ne može dobiti američkih kredita, ako neće da plaća i reguliše svoje dugove. Da se ovo može provesti njegovo je mišljenje da ni jedna država ne treba da plati više dugova nego što ih plati može. Svaki Amerikanac imade velikog interesa, da dodje do financijske stabilizacije u Evropi. Zato je uređjenje evropskih dugova u direktnom interesu američkih proizvođača, koji moraju imati i koje traže vanjska tržišta za svoju robu. Američki dolar nije toliko vrijedan za Amerikanca, ako Evropa tako ne uspijeva, da može kupovati njegove proizvode. Iako Amerika ima 110 milijuna stanovnika, ipak iz godine u godinu imade teške preostatke na raznovrsnim produktima, da mora izvoziti van. U god. 1925. eksportirala je Amerika u Evropu za 2 i pol milijarde dolara. Najvažniji izvornici artikli su bile živčne namirnice, pamuk, mineralna ulja, bakar i automobili. Jasno je da narodi u Evropi ne mogu trajno biti tako dobre mušterije američkih produkata, ako financijski ne ozdrave. Radi toga je u interesu Amerikanaca da životni zahtjevi Evropljana postanu veći kao što su u Americi. Amerikanac n. pr. treba u godini dana toliko mesa koliko jedan Talijan za čitav život. Izdaci za odijelo, rublje i ostale odjevne predmete za svakog Talijana mnogo su manji u godini dana, nego što jedan Amerikanac godišnje treba svile. U Sjedinjenim Državama američkim otpao je u god. 1925. jedan automobil na pet stanovnika, u Engleskoj 1 : 68, u Njemačkoj 1 : 272, u Americi automobil nije više luksus nego životna potreba. U Americi treba istom vidjeti kako sveopći napredak ovisi o povišenoj kupovnoj snazi naroda.

Amerika imade vanjskih tržišta u Kanadi, Aziji, Južnoj Americi, ali Evropa je za njezine sirovine i gotove fabrikate najveći potrošač. I kada Evropa ne bi kupovala američke preostatke na pamuku, žitu, duhanu, svinjskom mesu i automobilima to bi značilo katastrofu za američke fabrikante i farmere (farmer je kao kod nas vlasnik stancije, gdje goji mnogo živine i bavi se proizvodnjom od životinja: t. j. meso, sir, maslo, mlijeko itd.) Mellon navodi primjer: Engleske i Njemačke. U god. 1925. iznosio je američki izvoz u Englesku vrijednost od 1032 milijuna dolara, gotovo 50 procenta više nego li god. 1923., dok je engleski izvoz u Ameriku iznosio samo 432 milijuna dolara. Slično je i sa Njemačkom. U god. 1923. kad se je marka stabilizirala uvezla je Njemačka za 150 milijuna dolara američkog pamuka. God. 1925. taj izvoz narastao na 243 milijuna, a prošle godine već na 226 milijuna, da dolara. Iz ovoga je lako vidjeti, da američki farmer imade života interese, na stabilizaciji Evrope. U Evropi se opaža da ljudi imaju male dohotke. U Italiji imade prosječno svaki čovjek godišnji dohodak od 40 dolara, u Belgiji 225 dolara, u Francuskoj 650 dolara, u Engleskoj 1115, u Americi 3500 dolara. Medjutim oženjeni Američanci sa dohotkom od 4000 dolara godišnje plaća poreza na dohodarinu 5.63 dolara, Englez plaća 569.40 a Talijan 812.18 dolara. Zbog toga je moralna dužnost Amerike da evropskim narodima svim snagama pomogne, ne bi li ih dospjeli makar do predratnoga blagostanja. No Amerika može najbolje da posluži Evropi, ako njena financijska politika ne bude sentimentalna, već se bude bazirala na praktičnom razboru.

Evo kako ozbiljni Amerikanac misli o gospodarskom stanju u Evropi. Iz ove izjave američkog ministra vidi se, da ljubav Amerike za blagostanje Evropljanima nije osnova na proračunom dobitku.

DOPISI

IZ RIJEKE. Imena i prezimena. - Prava slama. - Prevaranti na djelat - Pozor! Trija baba lan, da joj prodje dan. Tako se i mi na Rijeci bavimo svim i svačim, samo da nekako ubijemo dosadu, što nas muči i mori. Da Rijeka radi, posluje, trguje, mi bismo govorili o radu, o poslu, o trgovini. Ovakvo moramo da govorimo o onome, što nam po ovoj žestokoj vrućini najprije u glavu pada. Ima i neki gospodin doktor Dario Praga, koji u ovom „čaru de luna“ nije mogao da nadje nikakve uzvišenije rabote, pa se bapio na naša, rijeka... prezimena. I to je jedno djelo, kao i svako drugo! Što veli dakle taj gospodin Praga o našim riječkim prezimenima? Veli, da je velika množina tih prezimena u davnim bila - italijanska. Kako on to dokazuje?

Praga iznesi jedan ovakov primjer: Dosa na Rijeku iz Italije trgovac, koji se zvao, racimo, Biasini. U svom trgovačkom poslu poslu otišao bi u kakvo hrvatsko mjesto, gdje bi mu kakav pop ili pisar na ispravama promijenio ime Biasini u - Blažinić. Recimo, da je to sve tako bilo, no ja pitam, šta je taj Biasini učinio, kad se vratio na Rijeku, koja je po svjedočanstvu najnovijih riječkih historičara, bila od uvijek, latinska, odnosno italijanska? Zar je moguće, da bi taj Biasini puštao, da ga zovu Blažinić i na Rijeci, gdje je po spomenutom svjedočanstvu bilo sve italijansko barem kao u Veneciji? A i kad bi on to puštao, bi li se s time bili zadovoljili Kancelari, koji su gotovo svi bili rekrutovani iz Italije?

Ne bi ni za živu glavu! Što dakle? Evo što: ili se je onaj čovjek zvao uistini Biasini, pa su to ime pretvorili u Blažinić sami Rijekani, ili se je taj Blažinić jedamput zvao Blažina, pa ostala nikome ništa. Ako se je jednom zvao Blažina, mora da je već onda bio naše gore list. Ako su mu pak to ime dali ovdje na Rijeci, a u tom slučaju riječki novovijek historičari nemaju pravo, kad govore, da je Rijeka i u prošlosti bila tako italijanska kao barem Venecija.

Za Grošića, i Belasića veli taj Praga, da su to potomci dviju lombardskih porodica: Grossi i Bellasi. Što je do Grošića, i vrapci znadu, da je on iz Drugača i da ga tamo cijeli onaj narod zove - Grozić, a to je od - „grozić“ se.

Što je pak do Belasića, zna se, da ima sve sila naših ljudi, koji nose to ime. A selo Belasići ima na podnožju Učke. Ima i jedna planina u Hercegovini, koja se zove Belasića, a imamo i riječ belasi i t. d. A gdje su naša prezimena Bjeladin, Belosević itd.?

Ako ima u Lombardiji ljudi, koji se zovu Grossi i Bellasi, ima i u Lici cijelo jedno selo, koje se zove Mušulin, pa nikome od nas ne pada na um, da bi od toga stvarao kojekave zraklučke.

Da pak Hrvati u Hrvatskoj nemaju te manje - što im je pripisuje dr. Praga - da italijanski imenima pridavaju hrvatske nastavke, dokaz je tome i ime Guglar, ili, koje se temu do dana današnjega sućevalo netakomom. A tako i Strozzi, Coronelli, Crivellari, Colebrini, Manzoni, Donadini, Capponi, Monti, Accurti, Scarpa, Battaglini, Polessi itd. Sva su ta imena ostala, kakva su i prije bila. A i sam Giulio Caprin u onom svom „Memorialu d'un Usceco“, veli, da je neki Rijekani, koji se prije zvao Danišić najednom nazvao - Daniš, što je opet vrlo lijep dokaz, kako bi svaki čovjek morao prije da pometa pred svojim pragom...

Da zbijemo sve u jedno: nije isključeno, da je koji italijanski dosijak od Papetti postao Papetić, ali to je samo zato, što je Rijeka bila nastavana ljudima, kojima su se imena sva svršavala na fe. Ta i onaj nesretnik, koji je na mjestu gdje je danas crkva sv. Vida, bacio u Raspolo kamen, nije je svao drugačije, nego upravo - Lončarić.

A sada dvije riječi svima i svakome: ne budite kao kuni, koje hoće na sve da zajedu! Kad vam se koji strani prikaže, pa vam počne pripovijedati i ovo i ono - ne vjerujte mu! Znajite, da je zemlja a po tome i Rijeka krataca takozvanih hobstapler. Što će to reći hobstapler? Hobstapler reći će - ahinibeće. To vam je dakle čovjek, koji ne gleda nego kao što bi od vas isihinio bećo to jest - novaca. Čuvajte se takovih galantoma - to vam poručuje riječka „vedetta“, a ne ja. Ja sam domaći čovjek, dakle vaš prijatelj i brat, pak se razume, da vi čete svakoga prije slušati nego mene, vašega sunarodnjaka. Tako je to i drugdje na svijetu, pa i tu, kod nas.

Evo što vam poručuje „vedetta“: - Rijeka je, veli, i nevolji. Svaki ko ovamo dodje, zeraža se, kako je ovdje sve

tako strašno, po koga djavla ste došli ovamo, i zašto niste ostali kod kuće, gdje se - kako vi velite, živi tako dobro i sjajno!

Ne, veli „vedetta“, to ne će niko da kaže, već svi gledaju u te Alberine i Monguide kao u nekakve proroke, povjeravaju im se, slušaju ih, dok se najzad ne opeku.

Tako je bilo ovih dana. Onaj Alberini i drug mu Monguidi, čim su došli na Rijeku, odmah su pokazali prstom na jednu veliku riječku prazninu. Rijeci trebaju jedne novine, rekli su oni, gdje će se pućati desno i lijevo, da se bude sve prašilo. Mi smo došli ovamo, da tu prazninu ispunimo, to će reći da ovdje osnujemo list, koji će se zvati „L'Araldo di Fiume“.

I išli od jednoga do drugoga i pokupili nekoliko hiljada lira za oglase. Već su se spremali, da odmah, kad eto - šćepali ih i odveli u zatvor, gdje će sada imati vremenada razmišljaju o „Araldu di Fiume“ - dakako - o lakovnosti riječkih gradjana, koji su već stotinu puta bili nasnamareni i još će, ako će Bog, da budu!

Instalacija biskupa. - Otvorenje izložbe. - Svečanosti u Klani. - Sportske nevolje. - Grafika.

Tijekom mjeseca augusta imat ćemo mi na Rijeci dvije velike svečanosti. Tako će već u nedjelju, 8. spomenutoga mjeseca biti u našoj novonomenovanoj katedrali Svetoga Vida ustoličenje prvoga riječkoga biskupa, Izidora Saina. Italijanske novine spominju često sve ono veliko dobro, što je novonomenovani biskup pridono Italijanskoj, nacionalnoj stvari, pa je stoga posve razumljivo, što će ta svečanost ustoličenja uz crkveni imati također i nacionalni karakter.

U tu svrhu sastavio se i odbor, koji već nekoliko vremena sahrbe prinose za nekakav rad biskupa. Prinosi, što ih marljivo objelodanuje „Vedetta“ nisu Bog zna kako izdašni ni krupni, ali što čemo, prilike u nas nisu baš najružičastije, i tako ljudi čim imaju tim klimaju.

Ja, na primjer, već i ne klimam... Drugi vanredni događaj 5. o. m. otvorenje riječkog velešajma. Medjutim, kako svi znaci kažu, to ne će biti obični velešajm; već prava pravcata: Fiera - Esposizione, a to će reći - izložba.

I to nesamo kojekakva izložba, već Espozizione Internazionale - internacionalna izložba, što će opet reći da tu ne će biti izloženi sami domaći proizvodi, već i stvari iz drugih država. U prvom redu Jugoslaviju, pa Mađarsku, Poljsku, Čehoslovačku i Grčku. Posebice pak pozdravlja Rusiju, s kojom dalekovidni Mussolini radi u najboljem sporazumu i skladu.

Danas mi je Ninetta kazala, da će i ona izložiti nešto. Bilo srečno i beričetno!

Uporedo s izložbom privedit će se i niz drugih velikih svečanosti. Natjecat će se aeroplani, automobili, motori, - bit će vrlo živo. A to i treba, jer već dugo nismo imali nijedne prave konferencije, nijednog obilatičijeg kortega, nijedne veće manifestacije, gdje bi naši osjećaji mogli da najdu nešto veće oduške.

Na dan svetoga Jakova, u nedjelju, 25. ovog mjeseca, bie je naš prefekt, g. Vivorito u Klani, da prisustvuje otvorenju one općine Klani, je naime pripadala do sada općini matuljskoj, ali u zadanje se vrijeme odcijepila i tako je dobila svoga posebnog načelnika. Tu zgodu trebalo je proslaviti, i zato je otišao onamo g. prefekt uz dosta brojnu pratnju vidjetih i uglednijih riječjana. Prvo bitno bilo je odlučeno, da će se istom zgodom vršiti u Klani i krizma, pa da bi glavom sam biskup blagoslovio i zgradu, u kojoj je smješteno novoustrojeno dječije zavabište. No - ne znamo zbog čega, krizma se najednom napustila, a i biskup je ostao kod kuće, bit će valjda radi priprema za svoje ustoličenje. I tako se eto dogodilo, da je mjesto biskupa blagoslovio zgradu zavabišta klanski župnik, g. Koruza. Zavabište je, dakako, čisto italijansko.

„Vedetta“, iz koje ovo vadimo, veli, da je svečanosti prisustvovao dosta naroda. I svi ti ljudi, svi ti „boni Clameti“, da su bili obučeni „na blagdanjsku“, što da pravo kažem, nije baš ni toliko čudo, uzme li se u obzir, da je bila nedjelja i da naši Klanci rado daju Bogu što je Božje, a drugima - već kako kome.

Bilo je i govoranija. Općinski komesar, gosp. Benussi pozdravio je g. prefekta, našto je ovaj lijepo zahvalio i obradifekti se narodu, našim dobrim Klancima, kazao je medju ostalim, da vjeda hoće, da se sa susjedima preko granice živi u dobrih i prijateljskim odnosima i da se italijanski jezik uči u školama samo zato, da po njemu i neitalijani upoznadu veliku italijansku kulturu, i nadoda, da se tu dakle ne radi o iznarođivanju, kako bi to htio po gdjejkoj mutikaše (mestatore). I još je kazao, kako je nedavno bio u Rimu i vidio neke mlade klaujske rekrute i slušao, kako im njihov oficir u najčistijem italijanskom jeziku tumači neke slavne rimsko-

MEKSIKO.

Stupanje na snagu vjerskog zakona. Kako smo zadnji put javili sa 1. augusta stupio je u Meksiku na snagu zakon, koji predviđa potpunu rastavu crkve od države.

Domaće novosti

Naš podlistak.

Današnjim brojem počinjemo do- mašati u našem podlistku vrlo intere- santnu pripovijest od g. Ernesta Ra- detića u porečkom dijalektu.

Jedinstveni kruh u cijeloj državi.

U smislu gospodarskog programa ministarsko je vijeće u ponedjeljak zaključilo, da se u cijeloj Italiji imade prodavati jedinstveni kruh sa 80 do 85 postotaka čistoga brašna.

Ukinuće potprefektura.

Na predlog ministra unutrašnjih djela vlada je ukinula 95 potprefektura. Do sada je u Italiji bilo 167 pot- prefektura tako da je ukinutih 57%.

Važno za obitelji nezalnih a. u. vojnika.

Već je osam godina da je svršio rat, pa još imade roditelja, udovica, si- rota ili druge rodbine bivših a. u. voj- nika, kojih je nestalo u ratu, a još do- sada nisu uložili molbe za penziju.

Svi Slavonski Hladnici u Trstu opozemati.

Sljedeće novine, koje izlaze u Trstu u slovenskom i hrvatskom jeziku do- bile su poput «Istarske Riječi» opo- menu (diffidit): «Novice», «Mali List» i «Pučki Prijatelj».

Zveza slovenskih učiteljskih društava raspustena.

Gosp. Ant. Germeku, predsjedniku Zveze slovenskih učiteljskih društava javile su policijske vlasti da je dekretom od 2. augusta 1926 raspustena Zveza učiteljskih društava i sve nje- zine podružnice, jer da po novim zak- onima nema više nikakvog smisla.

Ova je Zveza bila ustanovljena go- dine 1920. Ove je godine brojila 500 čla- nova učitelja Jugoslavena iz Julijske Krajine. Bila je svakako najjača i naj- uvođenija naša staleška organizacija. Izdavala je svoj list «Učiteljski List».

BURZA.

Cijene tudjem novcu na trčsanskj burzi: jedna engleska lira sterlina 150 talijanskih lira; 1 amer. dolar 30.50 ta- lijanških lira; 100 jugoslavenskih di- nara 54-55 tal. lira; 100 austrijskih si- llinga 430-440 tal. lira; 100 čeških kruna 91-92 tal. lire; 100 francuskih franaka 81-82 tal. lire; 100 švicarskih franaka 595-600 tal. lira.

Svega po malo

Tko je bio Djeržinski.

U zadnjem smo broju javili o nagloj smrti tog najstrašnijeg čovjeka ruske re- volucije. Umro je 20. jula u 4 sata poslije podne. Tri sata prije toga bio je još pot- puno zdrav, te je govorio na sjednici mo- škovskog komiteta komunističke stranke.

Poznati ruski novinar A. Jablanovski, karakterizirajući Djeržinskog među ostalim veli: «Sve ubojice ovoga svijeta u po- slednjih 25 godina, nisu prošli toliko krvi, koliko ovaj suhobjavi, šuplji inteli- genat, sa licem Henrika Stienkiewicza. Bila je to grmeča zmija revolucije, puna otro- va, puna strašne zlobe. Francuska je gil- lotina, za vrijeme terora, odrezala 2.881 glavu, a ovaj inteligent krojio je svoje žrtve na tisuće i tisuće čistača. Njega, Kaligula, Ivan Grozni, Artakserks — djeca su spram njega.»

«Dniji, list Kerenskog, bivšeg ministra predsjednika pred boljševikom revolucijom povodom smrti Djeržinskog piše: «Umro je Djeržinski. Lenjinova giljotina, čovjek mašina, bez duše i srca, koja je da- vala ljudske glave, kao što preša gnječi grozdje... Ostarvajući Dostojevskove «be- sove» zamislili su strijeljanje i svako- jakim «proletarskim prisiljavanjima» da iz čovječjeg materijala kapitalističke epohe, načine komunističkog čovjeka... Kukuravice, koji su protiv svog vlastitog naroda pu- stili valjak terora, nikada se iz njega iz- vuku neće.»

Po ovome se vidi kakav je Djeržinski bio za protivnike boljševizma. Umro je na- rodo kao i mnogi drugi revolucionari, isto- ošeni po sibirskim zatvorima i živno bo- lesni radi svog revolucionarnog djelovanja.

Jučer jutro se je u Milanu sa visine od 300 metara srušio na zemlju jedan vojni- čki aeroplan tipa «Ansaldo». Pod ruševi- nima aeroplana su našli razmrcvano ti- jelo rezervnog kapetana Aleksandra Grassija. Po svoj prilici je zaglavio u proma- trač. Taj je događaj učinio u narodu du- boki utisak.

Užasna eksplozija kod Napulja. Prekjucher u noći nastala je eksplozija u jednoj tvornici umjetne vatre u Casie- lfranko kod Napulja. Tvornica umjetnog ognja nalazila se u kući nekog Zummo. Policija je to nije ni znala. Ustijed velike količije eksplozivnog materijala čitava se srušila i srušila s zemljom. Iz ruševina je izvadjeno 30 teško ranjenih i 13 mrtvih. No mrtvih je najmanje dvadesetak. Tko je naime bio u samoj zgradi, taj je ostao m- tav. Nestala je čitava obitelj vlasnika Zummo.

Izraz za tuberkulozu i sifilis. Francuski liječnik Artur Veru izumio je aparat, koji bilježi stupnjeve sifilitične i tuberkulozne (sušične) zaraze, odnosno u kojem se stanju je bolesnik nalaze. Kad se znde točan razvrtak bolesti, moći će se lakše odrediti način liječenja.

Preseljenje poljske tekstilne tvornice u Jugoslaviju. Tekstilna tvornica Chorak u Lodzu, jed- na od najvažnijih firmi tamošnjeg in- dustrijskog okruga, kani prinijeti svoj cjelokupni pogon u Jugoslaviju. Različiti strojevi i aparati bit će u Lodzu demonti- rani i u jednoj novoj tvornici u Beogradu, Zagrebu ili Vel. Beckereku montirani.

Stanje državnih dugova u Italiji. Objelodanjen je službeni izvještaj iz ko- jega se razabire, da se unutrašnji dug smanjio za 1 milijardu 449 milijuna. Sve- tkupni dug iznosio je 30. juna 1925. 90 mi- lijardi 847 milijuna, a u februaru 1926 po- rastao je na 92 milijarde te je konačno 30. juna 1926. smanjen na 59 milijardi 682 milijuna.

Poplave u Japanu.

Iz Tokija javljaju, da je u pokrajini Kano, na jugo-istočnom dijelu Japana, nova poplava prozročila u noći od petka na subotu i po danu u sgbotu veliko srete. Voda je razrušila 750 kuća, a 8900 kuća je pod vodom i 400 ljudi nastradalo životom. U mjestu Kashiwano se porušila škola te je pod ruševinama ostao učitelj i 60 djece.

Izgradnja željezničke pruge Beograd-Split i luke u Splitu.

Jedna skupina jugoslavenskih i engles- kih financijera iz Južne Amerike stavila je ponudu jugoslavenskoj vladi za izgrad- nju velike pruge Beograd — Split. Ta bi pruga išla iz Splita na Omiš, Imotski, pre- ko Ivanpljanine, djelomično dolinom Ne- retve, na Sarajevo, Olovo, Kladanj do So- potnika. Ovaj dio imao bi dvostruke trač- nice. Od Sopotnika dijelila bi se pruga u dva pravca. Jedan na ušće Drine, Irig, Sid do Bačke Palanke, a drugi na Valjevo, Beograd pa preko Dunava na Pančevo.

Pruga Beograd — Split bila bi duga 604 kilometra. Iz Beograda u Split došlo bi se brzim vozom za 8 sati, a iz Sarajeva u Split za 3 i pol sata. Gradnja pruge je predviđena na način, kako se u Americi grade pruge. Skoro u ravnoj liniji išla bi kroz gorovite krajeve Bosne. Umjesto skretanja, zaobilaznja strmih predjela i traženja dolina, utrošit će se više novaca i provesti pruga na način, da ona zaždi više ravnih pravca. U tome će i biti njezina velika važnost, jer će biti naj- kraća.

Financijska grupa, koja je napravila ponudu, ne nudi zajam za izgradnju ove pruge, nego ona predlaže, da se njoj po- vjeri radnja i u naknadu za to traži isko- rištavanje (eksploataciju) pruge za stano- viti broj godina. Osim željezničke pruge grupa bi izgradila i modernu luku u Splitu, sa svim napravama, potrebnim jednoj ve- likoj modernoj izvoznoj luci. Luku bi iz- gradila u sjevernoj luci (Solim-Vranjici), gdje je predviđeno podizanje trgovačke luke. Za gradnju željezničke pruge i luke potrošilo bi se 100 milijuna dolara. Grad- nja bi trajala 5 godina, a otpočela bi od- mah poslije prihvaćene ponude.

Sama se ponuda nalazi pred ministar- skim savjetom, koji ima da o tome done- se rješeneje. Kako bi se na to pospješilo što prije i što povoljnije riješeno u tome pi- tanju, to je pokrenuta sa strane splitske op- ćine akcija, da se dne 20. augusta o. g. održi u Beogradu sastanak predstavni- ka svih onih gradova, kroz koje bi išla ta pruga, kao i onih, koji bi imali od te pruge koristi, a i u užeeće predstavnika intere- sovanih trgovačko-obrtničkih komora.

Savjeti da postanete milijoner.

Ljudima koje žele da postanu milijoneri dao je Ford ova upustva za taj teški posao:

— Hoćete da postanete bogati kao ja? Ništa lakše. U petnaestoj godini zaradi- vao sam pet dolara nedjeljno i živio kao svaki siromašni trgovački pomoćnik. Evo vam sada savjeta, kako da i vi to postane- te:

- 1. Ne kupujte ništa što je nepotrebno.
2. Stedite svaku paru.
3. Budite tačni kao sat.
4. Trudite se, da steknete lijepe navike.
5. Pojedite svaki komadić hljeba.
6. Ne bacajte mrvice.
7. Oglodajte dobro svaku košćicu.
8. Budite uvijek uťviti.

Koliko se zlata svake godine pokapa u Americi.

Jedne sjevero-amerikanske novine po- šleje brizljivo skupljenih podataka kod brojnih pogrebnih društava ustanovile su, da se na svakom mrtvacu, koji se u Ame- rici pokapa, nalazi zlata razmjerno u vri- jednosti od 10 dolara. Kako u Sjedinjenim Državama umire godišnje oko dva mi- lijuna ljudi, to se svake godine polaže u grobove dvadeset milijuna dolara. Novine primjećuju, kako ta svota u nekoliko go- dina dostiže najbolje cifre. Primjavujući ljepotu osjećaja koji je razlogom ove činjenice, pita se, da li ne bi bilo bolje iska- zati svoju ljubav prema pokojniku daro- vašvi one predmete u dobrotvorne svrhe, i ograničiti se na ostavljanje bratnog pe- stena. Nije potrebno istaknuti da pitanje postavljeno od američkih novina može biti postavljeno i od novina svih naroda na svijetu svojim čitateljima.

Darovi

za fond «Istarske Riječi»: Vice iz Brege, da se zaboravi sramota, koju je doživio, da ga je Pave grubo po- bjedio kod prve partije na njegovom igra- lištu (ostavio ga je na 1), lira 5.—.

DOPISNIGA UPRAVE.

Poljanec: Vaša je pretplata podmi- rena od 31. 12. 1925. Atilijo F. Zbran daj: Novac primili u redu, te je time Vaša pretplata podmi- rena od 14. 6. 27. a ne za godinu dana jer godišnja je pretplata L. 15.—.

Izdavač, direktor i odgovorni urednik: IVAN STARI Tiskar: TISKARA „EDINOST“ U TRSTU

SVI U MATULJE. U nedjelju poslije podne 13. augusta bit će slobodna zabava u vrtu u porani restoranta Grišk Škola, Matulje br. 54.

NAVIGAZIONE GEN. ITALIANA GENOVA

Brza i poštianska pruge za Južnu Ameriku.

Table with columns for departure dates and destinations: 4. kolovoza, Giulio Cesare! to Rio Janeiro, Montevideo, Buenos Aires; 12. kolovoza, Pisa, Mafalda! to Santos, Montevideo, Buenos Aires; 25. kolovoza, Duca D'Aosta! to Santos, Montevideo, Buenos Aires.

Brza pruga za Sjevernu Ameriku

Table with columns for departure dates and destinations: 6. kolovoza, Colombo! to New York; 27. kolovoza, Duilio! to New York.

Pruga za Centralnu i Južnu Ameriku

Table with columns for departure dates and destinations: 22. kolovoza, Venezuela! to Trinidad, La Guayra, Curaçao, P. Columbia, Colon, Guayaquil, Callao (Peru), Molendo, Arica, Iquique, Antofagasta, Valparaiso.

Pruga za Australiju: 9. rujna, Città di Genova!

Uredi u svim glavnim gradovima Italije i inozemstva. U TRSTU: Ufficio Passeggeri della NAVIGAZIONE GENERALE ITALIANA, Via Mercato Vecchio 1 (Palazzo Hotel Savoia) - Telefono 4003.

GLYKOL

Vrlo uspješno sredstvo naročito u ljetno doba za vrijeme vrućine. Tko se osjeća slab na živcima i trpi od glavobolje, neka upotrebljava samo „Glykol“ koji izljiče u najkraće vrijeme. — Cijena jedne boce L. 7.—. Za cijelu kuru treba 8 boca.

Dobiva se samo u ljekarni Castellanovich, Trst VIA GIULIANI 42 (Sv. Jakov)

KRUNE

plaća po 2*30 L ALOJZIJ POVH, Piazza Garibaldi 2 prvi kat

Pazite na naslov! Pazite na naslov!

NAJBOLE VRELO!

Kod nakupa ljetne i zimске robe (odjela) svih vrsta cipela, klobuka, kapa, ko- šulja, kišobrana, krevata, finog štofa, svih vrsta platna za kožulje i odjela, obratite se na jedino domaće i najčije- nje vrelo.

M. KOREN & Co. - PAZIN (Corso pred proštitom)

Trgovina koža i raznih postelarskih potrepština

FRAN CINK CAMPO BELVEDERE br. 1

drži u svom skladištu svake vrsti u tri stroku zasječajujuće robe uz najnižu dnevnu cijenu. Podvorbna brza i točna. Podvorbna brza i točna.

Zlato, srebro, kruna, platin i umjetne zubove

kupuje Zlatarna ALBERT POVH Trst, Via Mazzini 46